UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyanthea, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Mores

urn:nbn:de:hbz:466:1-97211

Visual Library

Mores.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

MOs moris, eſt vitæ inſtitutum, conſuetudine firmatum. ἔθος, ἦθος: Heb. *Derec*, via trita, pedibus calcata: & metaphorice, pro conſuetudine ſeu more conſueto. Galli de homine conſuetudinem ſequente, dicunt; *Il va ſon grand chemin.* à verbo *Darac*, calcauit pedibus, inceſſit.

¶ BIBLICI LOCI.

Mores gentium, 2 *Reg*. 11.14. Iſraelitarum, *Act*. 13.18. Chriſtianorum, *Heb*. 13.5. corrumpunt bonos mores colloquia praua, 1. *Cor*. 15.13.

¶ SENTENTIAE POETICAE.

Ἐλεύθερον φύλασσε τὸν σαυτοῦ τρόπον.
Ingenuos ſerua tuos ipſe mores.
Καλὸν φύουσι καρπὸν οἱ σεμνοὶ τρόποι.
Καρπὸς δ' ἀγαθός ἐστιν εὔτακτος βίος.
Bonum progerminant fructum probi caſtiq́ mores.
Fructus autem bonus eſt bene compoſita vita.

Sen. Agam.

Nam ſera nunquam eſt ad bonos mores via.
Quem pœnitet peccaſſe, pene eſt innocens.

Ouid. 3. Art.

Maius opus mores compoſuiſſe ſuos.

Plaut. Trin.

Mores mali quaſi herba irrigua ſuccreuerunt vberrime.
Neq́ quiddam hic vile nunc eſt, niſi mores mali:
Eorum licet iam meſſem metere maximam.

Plaut. Trin.

Nunc mores nihil faciũt, quod licet, niſi quod lubet:
Ambitio iam more ſancta'ſt, libera'ſt à legibus.

Ibidem.

Mores leges perduxerunt iam in poteſtatem ſuam,
Ea miſera etiam ad parietẽ ſunt fixa clauis ferreis.
Vbi malos mores affigi nimio fuerat æquius.

Ter. Heaut.

Quam multa iniuſta, ac praua fiunt moribus ſcilicet prauis.

Ouid. de med. faciei.

Prima ſit in vobis morum tutela: puella
Ingenio facile conciliante placent.
Certus amor morum formam populabitur ætas,

Hor. 3. Carm. 7.

Prima nocte domum claudt: neq́ in vias
Sub cantu querulæ deſpice tibiæ
Et te ſæpe vocanti.
Duram, difficilis mane.

Ouid. 3. Art.

Sint modici rictus paruaq́ vtrinq́ lacuna:
Et ſummos dentes ima labella tegant.
Nec ſua perpetuo contendant ilia riſu:
Sed leue neſcio quid fœmineumq́ ſonent.

Ibidem.

Eſt & in inceſſu pars non temnenda decoris.
Allicit ignotos illa fugatq́ viros.

Ibidem.

Carpe cibos digitis: eſt quidam geſtus edendi,
Ora nec immunda tota perunge manu.
Neue diu præſume dapes, ſed deſine citra
Quam cupias paulo quam potes eſſe minus.

Idem 3. Art.

Nec coram mixtas ceruæ ſumſiſſe medullas,
Nec coram dentes perfricuiſſe probem.
Iſta dabunt faciem, ſed erunt deformia viſu:
Multaq́, dum fiunt turpia, facta placent.

Ouid 2. Art.

Certa tibi à nobis dabitur menſura bibendi:
Officium præſtent menſq́ pedesq́ ſuum.
Iurgia præcipue vino ſtimulata caueto,
Et nimium faciles ad fera bella manus.
Occidit Eurycion ſtulte data vina bibendo:
Aptior eſt dulci menſa merumq́ ioco.

Ouid. 3. Art.

Sed minimus labor eſt ſapienter iactibus vti:
Maius opus mores compoſuiſſe ſuos.
Tunc ſumus incauti ſtudioq́ aperimur ab ipſo,
Nudaq́ per luſus pectora noſtra patent.

Ibidem.

Pertinet ad faciem rapidos compeſcere mores:
Candida pax homines, trux decet ira feras.
Ora tument ira nigreſcunt ſanguine venæ:
Lumina Gorgoneo ſæuius angue micant.
Odimus immodicos experto credite faſtus:
Sæpe tacens odij ſemina vultus habet.

¶ SENTENTIÆ PHILOSOPHICÆ.

Sed cum duo ſint virtutum genera, alterum earum qua[...] tione eſſe dicimus alterum earum, quas mortales & volun[...] Rationis quidem, magna ex parte à doctrina ortum acceſſio[...] habent: itaque & exercitationis indigent, & temporis.

Morales & voluntariæ moribus, à quibus nomen duxerun[t] paulülum à conſuetudine deflexit, omnino comparantur. [...] perſpicuum eſt, nullam omnino moralium virtutum in[...] nobis natura: nihil enim quod inſitum & innatum eſt, aliter [...] aſſueſcit: vt lapis, qui ſuapte ſponte deorſum fertur, nunqu[am] ſublime ferri aſſueſcet, ne ſi miles quidem eum quis ſurſum [...] ſuefaciat, emittat: eodemque modo, nec ignis deorſum, ne[c] quicquam aliter, atque ipſius natura ferat, poteſt aſſueſcer[e] igitur à natura, neque contra naturam nobis inſunt virtu[tes] ti factique ſumus ad eas & percipiendas natura, & efficiend[as] ſuetudine. Iam vero quæ nobis à natura tributa ſunt, eorum facultates accipimus, deinde officiis muneribusque fung[...] *riſtot. 2. Eth. lib.*

Plura moribus, quam viribus vincimus. *Quint. Dec.* 3.

Ea magna voluptas eſt, æqualem ac parem verbis vita[m] atque ita viuere, vt omnis oratio moribus conſonet. *Cic. in* [...]s boni approbant verba.

[...] nimium moribus facilis, neu nimium difficilis. [...] *off. Audi.*

Mores iuſti peculium ſunt pretioſiſſimum.

Mos bonus ſtabilior eſt lege. *Socrat. apud Stob.*

Mores mali, quaſi herba irrigua, ſuccreuerunt vberrim[e] *in Trin.*

Nam ſera nunquam eſt ad bonos mores via

Quem pœnitet peccaſſe, pene eſt innocens. *Sen. in Ag[am.]*

Moroſi, qui ſunt peruerſis moribus. Curioſi qui nimi[...] mnia fieri expoſcunt.

Ille eſt moroſus, qui multorum morum inter ſe co[...] eſt, vnde ſenectus moroſa, author Seneca: quando res p[...] nimo hominis cuncta faſtidientis ſatisfacit, ea proprie mo[...] *Porphyrius.*

Vsque adeo moroſi ſumus, vt nobis non ſatisfaciat i[...] ſthenes. *Cic. lib. 1. de Oratore.*

Ἡ δὴ αὐθάδειά ἐστι ἀπήνεια ὁμιλίας ἐν λόγοις.

Moroſitas in congreſſu & conſuetudine difficultas, au[...] definiri poteſt.

Ὁ δ' αὐθάδης τοιοῦτός τις οἷος ἐρωτηθεὶς ὁ δεῖνα ποῦ ἐστιν εἰπ[εῖν] πράγματά μοι μὴ πάρεχε, καὶ προσαγορευθεὶς μὴ προσαντειπεῖν.

Moroſum eum iure quis appellat, qui quo aliquis in [...] gatus, Ne pergas, inquit, mihi moleſtus eſſe. Ac ab aliquo [...] haud dignum exiſtimat, contra reſalutare, & cum res ſibi [...] nalis ſit, ementibus quanti vendat, nunquam eloquitur [...] daturi ſint, rogat. Et iis qui honoris gratia celebritates [...] ait, minime fore vt exhibeantur. Nec vero quenquam ve[...] pellentem aut vrgentem, aut pede prementem, venia d[...] tat, iubente amico ſymbolum conferri, hoc etiam ar[...] perire conqueritur. Si in via pedem offenderit, execratu[r] nec ferre poteſt, vt quempiam diutius operiatur, idem [...] tu, neque ſermonibus, neque ſaltatione oblectatur: nec [...] faciat, aut ſupplicet, facile adduci poteſt. *Theophraſtus* [...] *ribus.*

Eorum quæ in moribus fugienda ſunt, tria eſſe gene[ra] tioſitatem, Impotentiam, & Feritatem: quorum per[...] quæ ſint duorum contraria, alterum enim Virtutem, Co[...] alterum vocamus. *Ariſt. lib. 7. Eth.*

Qui nec facetum quid dicunt ipſi, & tamen eos qui [...] permoleſte ferunt, agreſtes & duri videntur. At vero, q[ui] facetiis modum quendã adhibent, ii vrbani nominãtur, [...] nis moribus præditi: morum enim hæ ſunt indices mo[...] enim corpora, ſic mores ex monitionibus iudicantur. [...]

Interpres Galeni mores bifariam partitur: alios inna[tos] lios acquiſitos. Innati mores ſunt, ex complexione ſin[...] ne naturali: acquiſiti parantur, & doctrina, & conſuet[udi]ne illud Menandri: corrumpunt bonos mores colloquia p[raua] *Φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί. Paulus in ep. 1. ad Cor. 15.*

Mores diſpares diſparia ſtudia ſequuntur. *Cic.*

Mores cum ætate mutantur. *idem in oratione pro Cæ[lio]*

Non ingenerantur mores, tam à ſtirpe generis ac ſe[minis] ex iis rebus, quæ ab ipſa natura bonis à vitæ conſuetu[dine] tantur, quibus alimur & viuimus Carthaginenſes fr[...] mendaces, non genere, ſed natura loci: quod prop[ter] multis & variis mercatorum ſermonibus ad ſtudium [...] dio quæſtus vocabantur. Ligures montani, duri atq; ag[...] cuit ager ipſe nihil ferendo, niſi multa cultura, & m[...] quæſitum. Campani ſemper ſuperbi bonitate agroru[m] magnitudine vrbis ſalubritate, deſcriptione, pulchritu[dine] copia atque omnium rerum affluentia, primum illa [...] rogantia, quæ à maioribus noſtris alterum Capua con[...] lauit; deinde ea luxuries, quæ ipſum Hannibalem arm[...] ctum voluptate vicit. *idem in Orat. 16. contra Rull. in* [...]

…tationem morum plærique pro rerum ſtatu conuertunt. …d.41.

…terra mutauit genus aut mores. *Liuius, Decad. 4. libro ſe-*…

…virtutem rectaque ratione ſtabilitam nunquam …fortunæ vis in contrarium poſſe conuertere: ita conſilia …bonaſque naturas indigne grauibus calamitatibus affli… …abſurdum puto credere vna cum fortuna mutari. *Plut. in* …

…prolapſi mores ſunt, vti ſuo quam Reipublicæ magisque po… …quam gloriæ ſtudio plures agant. Hinc rerum ac nominum …rupta: dum plærumque qui potior flagitio eſt, vbi armis ſu… …, tyrannos amotos damno publico oppreſſos eſſe dicat. …aliquanti pari libidine, in cœleſtium numerum refe… …ægre exſequiis digni, quibus ni fides rerum geſtarum obſti… …neque honeſtos præmiis memoriæ fruſtrari ſinit, neque …æternam illuſtremque famam procedere,) nequicquam …virtus: cum verum illud atq; vnicum decus peſſimo cuiq; …ribueretur, demptum impie bonis. *Aurel. Victor.*

…neque amici, neque inimici homines inter ſe exiſtunt: a… …enim cuiuslibet, aut morum ſimilitudine in concordiam & …mortales coniungunt, aut moribus diſcrepantes in ini… …deducunt. *Procop. de bello Vandal. l.2.*

…ciuitatum quam ſingulorum hominum mores ſunt: gentes …aliæ iracundiæ, aliæ audaces, quædam timidæ: in vinum, in …pronioresaliæ ſunt. Athenienſium populum fama eſt ce… …, & ſupra vires audacem eſſe ad conandum: Lacedæmonio… …ctatorem, & vix in ea quibus fidit ingredientem. Non ne… …& totam Aſiæ regionem inaniora parere ingenia, & Rho… …tumidiorem ſermonem eſſe, quod excellere inter finitimas …videantur. *Liu. Dec.5. l.5.*

…Cenſores Lepidum Æmilium Augurem, quod ex mil… …des conduxiſſet, adeſſe iuſſerunt. At nunc ſi quis tanti ha… …vix vt Senator agnoſcitur: adeo mature à rectis in vitia, à vi… …praua, à prauis in præcipitia peruenitur. *Vell. Paterc. libro ſe-*…

…ſe homines in reges, velut vnici exempli mores formant. *Liu.* …l.1.

…quæ ad felicitatem ciuitatis & virtutem omnium maxi… …afferrent momentum, ita demum permanere immobilia …indicabat, ſi moribus & educationi ciuium implanta… …nam firmam voluntatem ex his elementis oriri, quæ ne… …eſt validiſſimum vinculum: eam porro diſciplina (quæ …vicem gerit) apud iuniores effici. *Plutarchus in Ly-*…

…Nihil prodeſt foris eſſe ſtrenuum, domi ſi male viuitur. Expu… …licet vrbes, corripiantur gentes, regnis iniiciantur manus: …accuriæ officium & verecundia ſua conſtiterit, partarum …æquatus cœlo cumulus ſedem ſtabilem non habebit. *Valer.* …c.9.

…omnium noſtrum moribus non amplius habitant priſci ani… …nonnullis grauitas ſuperbiæ, iuſtitia ſtultitiæ, fortitudo in… …prudentia fatuitatis nomine appellatur. Contra vero quæ a… …priſcos odioſa erant, hæc nunc extolluntur, & hominibus …admiranda bona videntur: & ignaua ſcurrilitas, maligni… …verſutia pro ſapientia habetur, & qui omnibus in rebus ſunt …dentes, dociles ac tractabiles cenſentur: quæ vitia iam multas …ciuitates euerterunt. *Dionyſ. Halic. l.9.*

…in commutandis moribus hominum medius annus va… …principium plus. *Plinius Panegyr.*

Argumentum morum ex minimis quoque licet capere: Impu… …& inceſſus oſtendit, & manus mota, & vnum interdum re… …ſum, & relatus ad caput digitus, & flexus oculorum. *Seneca* …52.

Vbicumque videris orationem corruptam placere, ibi mo… …quoque à recto deſciuiſſe, non erit dubium. *Idem, epiſto-*…

Non priuatim ſolum, ſed publice furimus. *idem, epiſt.95.*

¶ Apophthegmata.

Socrates dicere ſolebat: Neque vinum auſterum aptum eſſe po… …neque mores agreſtes hominum conuerſationi. *Stob. ſer.4. de* …*prudentia.*

Diogenes Muſicos in ius vocabat, dicens quod lyræ chordas con… …parent animi mores negligerent. *Laert. l.6.*

…ſchylus aliquando ſpectans Iſthmia certamina, quum alter pu… …eſſet cæſus, totumque theatrum exclamaret. O, Chium Io… …ſtudiis! vide, inquit, cuiusmodi ſint hominum mores: cæſus ſi… …ſpectatores vociferantur. Solent icti ob dolorem exclamare. …contra, qui dolebat, ſilebat: qui læſi non erant, exclamabant. …*l.6. apoph.*

Auguſtus Cæſ. Liuia & Iulia Auguſti Cæſaris filiæ, in gladiatorum ſpectaculo cum omnium formoſiſſimæ eſſent, omnium oculos in ſe conuertebant, comitatus diſſimilitudine. Liuiam quippe cingebant viri graues, Iuliam vero iuuenes laſciuientes & luxurioſi, Auguſtus igitur pater cum hæc vidiſſet, intellexit demum quam diuerſis moribus filias haberet. *Eraſmus libro apophthegm. ex Suet.*

Alphonſus cum Syracuſanum quendam equitem truculentis moribus hominem barbarum appellaſſet, atque ille quod præclara patria Græca origine eſſet, nomen barbari abhorrens, iniquo animo ferre iniuriam videretur: Ego, inquit rex, non à patria ſoleo, ſed à moribus barbaros definire. Docuit autem non ex patria vel parentibus, ſed ex moribus, ceu leonem ex vnguibus, iudicandum eſſe. *Panor. l.1. de reb. geſt. Alphonſi.*

Ariſtippus. Vterque Dionyſium coluit, Ariſtippus & Plato: ſed Ariſtippus à deliciis aulicis, quum adeſſent non abſtinebat, Plato etiam inter regalem luxum frugalitatem ſeruare nitebatur. Itaque quum Plato reprehenderet Ariſtippum, quod adeo lautitiis indulgeret: rogauit, quid ſentiret de Dionyſio, num vir bonus videretur? quum reſpondiſſet, Videri bonum: Atqui ille, inquit, me multo viuit lautius. Proinde nihil vetat, eundem & laute viuere, & bene viuere. *Laert. l.2. c.8.*

Philippus: Duo erant fratres, quorum alteri nomen Amphoteros, quod Græcis ſonat ambo; alteri Hecateros, quod illis ſonat vterque: Philippus animaduertens Hecateron eſſe cordatum, ac gerendis rebus accommodum, contra Amphoteron ineptum ac degenerem, inuertit illis nomina, dicens Hecateron eſſe Amphoteron, Amphoteron autem eſſe Vdeteron, id eſt, neutrum. Significans alterum fratrum, videlicet Hecateron duorum in ſe virtutes complecti: alteri nihil relictum. Itaque ei qui Amphoteros dicebatur, mutauit nomen in contrarium, vt ὀυδέτερος diceretur, quaſi nullius pretii. *Plut. in apoph.*

Agis. Hiſtorici narrant, Agidem puerum in ſummis deliciis eſſe educatum, ſed ſimulatque adoleſcens ad Reip. gubernacula admotus eſt, incredibili mutatione, reiectis priſtinæ vitæ voluptatibus, huc totum animum adiecit, vt Spartam barbarorum ac Græcorum moribus corruptiſſimam ad priſtinam frugalitatem reuocaret, quę res illi fuit exitii cauſa. Vtinam autem cæteri principes, quorum prima ætas fere luxu deliciiſque corrumpitur, ſaltem cum Agide tum animum vertant ad bonam frugem, cum regni habenas accipiunt. *Plut. in Lacon.*

Themiſtocles. Adoleſcens in compotationibus ac mulierum amoribus volutabatur. At poſtquam Miltiades factus imperator apud Marathonem deuiciſſet barbaros, iam nullus offendit illum quicquam agentem præter decorum Percontantibus autem, cur mores tam repente mutaſſet? Meltiades (ait) nunc me non patitur ceſſare atque dormire. *Plut. in Themiſt. & in apoph.*

¶ Similitvdines.

Lyſidis Pythagorici. Qui corruptis obſcenisque moribus, ſpeculationes ſermonesque diuinos immiſcent, non ſecus faciunt quam illi, qui cœnoſo puteo puriſſimam infundunt aquam, quæ cœnum conturbet, & ſuam ipſius contaminet puritatem. *In epiſtola ad Hipparchum.*

Socratis. Quemadmodum vinum auſterum non eſt aptum potioni: Sic mores agreſtes non apti ſunt hominum conuerſationi. *Apud Stob. ſer.2. de imprudentia.*

Plutarchi. Vt apicula per omnia circumuolitans, id quod eſt vtile, domum adducit: Ita ſtudioſus ex vnoquoque quod ad mores confert, excerpit. *in mor.*

Senecæ. Vt qui variis tempeſtatibus huc & illuc iactatus eſt, nec tamen peruenit, non multum negauit, ſed multum iactatus eſt: Sic qui diu vixit, nec proficit ad bonos mores, non diu vixit, ſed diu fuit. *Apud Eraſ.*

Senecæ. Placidus ſapiens, & æquus erroribus, non hoſtis, ſed correptor peccantium, hoc quotidie procedit animo: Multi mihi occurrent vino dediti, multi libidinoſi, multi ingrati, multi auari, multi furiis ambitionis agitati. Omni iſta tam propitius aſpiciet, quam ægros ſuos medicus. Nunquid ille, cuius nauigium multam, vndique laxatis compagibus, aquam trahit, nautis ipſique nauigio iraſcitur? Occurrit potius, & aliam excludit vndam, deinde aliam egerit, manifeſta foramina præcludit, latentibus, & ex occulto ſentinam ducentibus labore continuo reſiſtit, nec ideo intermittit, quia quantum exhauſtum eſt, ſubnaſcitur. Lento adiutorio opus eſt contra mala continua & fœcundia, non vt deſinant ſed ne vincant. *Lib.1. de iracundia.*

Dionis Nicæi. Mare interdum ita tranquillum videre licet, vt & timidiſſimus, opinor, poſſit contemnere. Quid ergo? An propterea illi credendum eſt, & neque anchoras, neque clauum, neque alia ad ſalutem neceſſaria aſſumere oportebit, qui ſit ſoluturus? Videbis enim (ſi ita ſors ferat) paulo poſt incumbente vento, tempeſtatem fortem, & fluctus magnos, immenſiſque montibus pares curuos, albeſcentes. Ita quoque eum qui modo tibi viſus eſt manſuetus, magnamque præ ſe ferre erga te beneuolentiam, & ſtudium leui

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

cauſa incidente inuenies ferum atque ſæuum, & nihil non malefacere paratum. *Orat.74.de incredulitate.*

Plinij. Eſt Indiæ gens dicta Pandorum quæ in pueritia cano ſit capillitio, in ſenecta nigreſcunt capilli: Ita nonnulli primis annis ſobrii ac modeſti: grandiores iam ad nugas & ineptiſſimas voluptates abiiciunt ſeſe, & quaſi puaraſcunt, *Lib.7.c.2.*

Roterodami. Vt ſuccina paleas ad ſe trahunt, magnes ferrum, chryſocolla aurum: Ita quisque aſciſcit ſibi ſuis aptum moribus. *In ſimil.*

Plutarchi. Bion inquit; Quemadmodum quicquid paxillo appenderis, id accipit ſuſtinetque: Ita quibusdam quicquid ſuaſeris, admittunt: quicquid impoſueris, ferunt. *in mor.*

Vt tigrides, ſi quis tympanis circumſonet, in rabiem agi dicuntur, adeo vt ſeipſas denique diſcerpant: Ita quæ bonas mentes compeſcunt, feras & agreſtes irritant & efferant: ac quosdam offendit, quod aliis addit animum, puta muſica, eloquentia, &c. *In moral.*

Plinij. Ferula ſolis aſinis gratiſſimum eſt pabulum, cæteris animantibus præſentaneum venenum: Ita ſæpe quod alios offendit aliis voluptati eſt. *Lib.24.c.1.*

Vt gagates aqua infuſa incenditur, oleo reſtinguitur: Ita quidam quo magis roges, magis frigeſcunt: ſi negligis, vltro capiunt. Aut ſunt quos officiis allices, neglectu prouoces ad amorem. *Libro 36.cap.19.*

Aiunt ignem Chimæræ montis ſemper ardentis, aqua accendi, fœno reſtingui: Ita quosdam magis ores, minus commoueas: ſi dehorteris, vltro volunt *Lib.2.c.109.*

Eraſmi Roterodami. Apud Trogloditas lacus eſt, qui ter in die ſit amarus aut ſalſus, ac rurſum dulcis, totiesq; etiam nocte, vnde & inſanus dictus: Sic quidam inæquales, nunc aſperi, nunc ſunt blandi: aliquando profuſi, mox ſordidi: iam vehementer amant, iam ſupra modum oderunt. *in ſimil.*

Vt inter tot hominum millia nullæ facies ſunt per omnia ſimiles, nec vllæ voces: Ita ſuum cuique ingenium eſt, ſuus cuique mos. *in ſimil.*

Vt vaſa paria, quorum alterum plenum ſit, alterum inane; pulſata concentum faciunt διαπασῶν: Ita bene conuenit inter diuitem benignum & pauperem indignum. *In Simil.*

In rem eandem diuerſa ſpecula varie reddunt, pro forma ſpeculorum diuerſa: Sic idem factum diuerſi varie interpretantur, pro animorum varietate: quod huic magnum eſt, illi paruum: quod huic pulchrum illi fœdum erit. *in ſimil.*

Sicut luſcioſi non cernunt niſi proxime admota, contra ſenes non niſi longiuſculæ diſſita: Ita quidam diuerſo laborant morbo. Nam hic negligit amicorum res, neque curat niſi quod proprie ad ſuum pertinet negotium, contra alii ſuarum rerum negligentes, in alienis tantum ſapiunt. *in ſimil.*

¶ Historica Exempla.

Inter Platonis placita illud item obſeruatur: Ex variis cœli locis, aſpectibusvè diuerſas ingenerari morum κράσεις, ſiue contemperationes. Quo argumento in Græciæ tractu in adipiſcendis diſciplinis videri aptiores multo, quam alicubi homines. At qui in Phœnicem vergant, Ægyptumve, cumulandæ pecuniæ, id eſt, vt Græce dicam, πρὸς ἀργυρισμὸν, mire credi ſagaces ingenio ad id præcipue facto. In furorem vero, iramque procliues ac lubricos, quotquot barbarorum innutriti bellis comperiuntur. Innuit vel hoc ipſum comicus Ariſtophanes edocens, immanendum eſſe τρόποις ἐπιχωρίοις, id eſt, moribus locorum propriis, atque vernaculis. Retegit & id iactatum apud Græcos νόμος καὶ χώρα, quo fere commonemur, inſtituta diuerſa pro locorum varietate eſſe veluti legem.

Eos qui exuſtas à ſole mundi partes incolunt, conſtat ita caloris exuperantia in extimis extorreri, vt intima frigoris plurimum concipiant proinde inſigniter ad timiditatem degenerare, & effœminatiorem naturam: quo nomine ſeruituti fere mancipati omnes animaduertuntur: dilabitur enim intimus calor, meatibus corporis laxiris, & quodam modo hiantibus ſideris propinqui intemperantia. Argumento eſt cutis nigricans, educti forinſecus inſiti caloris copia. At qui rigentia mundi, pruinis, geluque torpentia terunt, nimio plus audacia præcellunt, candentibus corporum extimis, vtriq; tamen inhumani ferique. Cœleſtium rerum ſtudioſi aliquot, Saturno acceptam referunt meridionalium timiditatem, vitamque æui contractioris. Sicuti Martis Planetæ Septentrionalium ardorem bellicum, & animi præſtantiam. Quando iis ſidera eiusmodi influere, ac prændere exuperantius videantur. Cæterum meridianæ regiones hinc calore, hinc frigore contemperatæ, ad habitumque in primis congruum reuocatæ, tum prudentiora promunt ingenia & ſapientiora; tum imperiis præcipue adnata, factaque: cuiusmodi fere Italiæ ſitum videri Vitruuius opinatur.

Authores ſunt, Germaniæ incolas eſſe immanes animis atque corporibus, & ad inſitam feritatem vaſte vtraque exercere. Priusquam pubertatem attingant, plurimum operimenta neſcire. corporum nuditate gaudetes, diuturnam eſſe illis pueritiam. Virilitatem ingreſſos ſaga denique admittere, aut arborum contegi libris etiamſi obrigeſcant hiemali ſeuitia vel paruis Rhen… mentis, magna ſic quoque parte corporis nuda. *Celius R…* *Lib.18.c.18. Antiquarum lectionum.*

Quid Germanis animoſius? Quid in curſu acrius? Qu… rum cupidius, quibus innaſcuntur innutriunturque, quor… illis cura eſt, alia negligentibus? Quid induratius ad omnem p… tiam? *Senec. de Germanis.*

Pannonicos feroces intelligi Papinius voluit in ſyluis. … usque ferox, arcuque horrenda fugaci Armenia. Reliqua … Cœlium. *Lib.18.c.21. lectionum antiquarum.*

Lucani vt aliorum criminum, ſic etiam luxuriæ & oti… agunt. Quod ſi quis homini luxurioſo mutuaſſe aliquid … tur, priuatur mutuo dato. Athenis etiam otii cauſæ foren… tur.

Piſidæ conuiuantes parentibus primitias libant, vt nos … σπονδίοις dictis. Grauiſſimam depoſiti cauſam agunt: … fraudauerit occidunt. Adulterii conuictus, per vrbem vna … liere circumducitur ſuper aſino & aliquot dies.

Æthiopes præcipue ſorores ſuas honorant: Reges … linquunt regni ſucceſſionem non ſuis, ſed fratrum filiis. … nullus ſit ſucceſſor, pulcherrimum ex omnibus & pugn… creant regem Pietati & iuſtitiæ ſtudent, ædes ipſorum … & cum in viis multa iaceant, nemo furatur. *Nicolaus …* *gentium.*

Apud Sunitas quotannis & adoleſcentes & virgines publ… cantur, & qui optimus eſſe iudicatus fuerit, virginem qua… ducit, deinde poſt eum ſecundus, & ſic deinceps.

Ex Bœotis nonnulli eos qui debitum non ſoluunt, in… ductos, & ſedere iuſſos, cophino ſuperiecto cooperiunt: … hoc paſſus fuerit, ignominioſus fit. Huiusmodi igno… Euripidis patrem Bœotum genere notatum putant.

Perſæ, quod facere illicitum eſt, ne id quidem dicunt. … tias agunt ii, qui ab eo flagellari iuſſi fuerint, quod rex … mor fuerit. Ob liberorum numeroſitatem præmia à rege … Et pueri inter ipſos verum loqui diſcunt, ceu diſciplinas … ſeu ſubdititium, non verum Perſam exiſtimant, qui pa… occiderit.

Vide Conſuetudo.

Moroſitas.

¶ DEFINITIO: ET ETYMOL.

INter humanæ conuerſationis condimenta varia, du… num quod in ſeriis, alterum quod in ludicris iucund… & affectat. Seria conuerſatio cum quibusvis ſic inſti… vt inhumana non videatur, quantum quidem per hon… bit. Moderatio huius nomine peculiari apud Græcos … λανθρωπίαν, humanitatem vocamus, quod homine prop… niat conuerſationis natura cupido, quatenus naturæ … officium debet φιλοπροσηγορία autem, εὐπροσηγορία, popu… miliaritas, affabilitas, facilitas, Specierum, non generis … ſunt voces. Vitia humanitati opponuntur duo. In exc… Blanditia, ſui ambitu ἀρέσκους, κόλακας, blandos, obſe… adulatores complectens. In defectu Moroſitas, δυσκόλους … difficiles, moroſos, intractabiles, contentioſos, litigioſos … ſteros, acerbos, aſperos, inhumanos, inaffabiles ex ſe de… ciens.

Vitium igitur in defectu, Humanitatis nempe vel M… homines efficit moroſos, importunos, rixoſos, iurgior… contentionum amantes. Nam cum affabilitate deſtitu… θρωποι quidam euadunt, δυσέριδες, δυσάρεστοι φιλόνεικοι … tiam nec dicunt, nec faciunt: non ira adducti, ſed odio … minum, & nimio contendendi ſtudio. Quapropter ſicu… tas amicitiam ſectatur & captat: ita Moroſitas inimici… Ariſtoteles moroſos vocat δυσκόλους & δυσέριδας. Δύσκο… ἀπὸ τοῦ δυσκολλᾶσθαι, quia male cum aliis conglutina… contra κόλακες, adulatores, ἀπὸ τοῦ προσκολλᾶσθαι, quod … quibusvis adhærerent, dicebantur. δυσέριδες vero, quon… plici genere τῆς ἔριδος malignam & pernicioſam conte… quuntur. Itaque πᾶσι δυσφιραίνοντες ab Ariſtotele apto … appellantur: vt quaſi manus illorum ſint contra omnes … um contra illos, quorum inhumana Moroſitas multas hab… & differentias, ex quibus effigiem eius lector ſibi facile … tabit.

Nam hominum aſpectum & congreſſum fugit, alios … mittit ad colloquium, compellantes audire detrectat, … relinquit, vel paucis verbis excipit, & quidem obſcuris, … nigmaticis: proterve loquitur, titulis gaudet indecoris, … negligit, auſterum ac tetricum vultum gerit, geſticula… ſuperbo atque indecoro, veſtitu inſolenti.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN